

MØTEREFERAT - endelig

Dato: 09.09.2016

Referansegruppemøte, verneplanprosess for tidligere Hjerkind skytefelt

---

Møtet innkalt av	Line Andersen	Referent	Line Andersen
Møtedato	15.08.2016	Møtetid	10.00-16.00
Møtested	Frich's kafeteria, Dombås	Møteleder	Kolbjørn Hoff

Deltakere	Bernhard Svendsgard, Dovre kommune Trond Berger, Statskog Kari Svendsgard, Dovre fjellstyre Tommy Sønsterud, Lesja fjellstyre Erland Løkken, Snøhetta villreinutvalg Tore Rødseth Ulvund, Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø Endre Amundgård, Jora beitelag Hans Nørstebø, Grisungen sameige Martin Ekre Hjerkind, representant for reiselivsbedriftene på Dovrefjell Jan Erik Reiten, DNT Oslo og omegn Ole Morten Fossli, Forum for natur og friluftsliv i Oppland Sverre Løvaas, Bevar Dovrefjell gjennom istidene Kai Ove Riise, Lesja kommune Mats Heidsve, Lesja kommune Bengt Fasteraune, Dovre kommune (fra kontaktutvalget) Hanne Alstrup Velure, Lesja kommune (fra kontaktutvalget) Hilde Frankmo Tveråen, Dovrefjell nasjonalparkstyre (fra kontaktutvalget) Pål Skovli Henriksen, Forsvarsbygg (fra kontaktutvalget) Carl Bjurstedt, nasjonalparkforvalter, Dovrefjell nasjonalparkstyre Lars Børve, nasjonalparkforvalter, Dovrefjell nasjonalparkstyre Kolbjørn Hoff, Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen Line Andersen, Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen
Forfall	Marit Svanborg, Lesja kommune Line Stabell Selvaag, Forsvarsbygg Brynjar Berge, Forum for natur og friluftsliv i Oppland
Kopi av endelig referat sendes til	Oppdal kommune, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Miljødirektoratet

---

Saksliste:

1. Velkommen og kort gjennomgang av sakslista
2. Gjennomgang av kap. 3 (beskrivelse av verneverdier og brukerinteresser) og kap. 4 (konsekvensvurderinger) i utkast til verneplandokument
3. Drøfting av mulig tiltak på Einøvlingdammen, innledning v/ Harald Snippen, Structor
4. Orientering om revidert framdriftsplan for siste fase av verneplanprosessen
5. Tema og tidspunkt for befarings turen høsten 2016
6. Dato for neste møte
7. Eventuelt

Sak 1. Velkommen og kort gjennomgang av sakslista

Kolbjørn Hoff ønsket velkommen og orienterte om sakslista og formålet med møtet. Kontaktutvalget er som tidligere invitert til å delta på referansegruppemøtet for å kunne følge verneplanprosessen tett. Det blir en møterunde til i forkant av høring, med en nærmere gjennomgang av verneformer, grenser og forskrifter.

Line Andersen orienterte om hva som er gjort av Fylkesmannen og andre, siden sist møte i referansegruppa 22. april 2015. Hun repeterte også de overordnede rammene for verneplanprosessen. (Lysbildene som ble vist følger som vedlegg til referatet.)

Sak 2. Gjennomgang av kap. 3 (beskrivelse av verneverdier og brukerinteresser) og kap. 4 (konsekvensvurderinger) i utkast til verneplandokument

Hovedformålet med dette referansegruppemøtet var en felles gjennomgang av konsekvensvurderinger av et framtidig vern og drøfting av aktuelle justeringer før høring. Det ble utarbeidet to vernealternativer i 2015 som grunnlag for de formelle konsekvensutredningene (KU) for landbruk og reiseliv, som nå er utarbeidet av henholdsvis Østlandsforskning og Mimir. Fylkesmannen har vurdert konsekvenser for øvrige temaer basert på det samme grunnlaget. Foreløpig utkast til verneplandokument med beskrivelser av de ulike temaene (kap. 3) med tilhørende vurderinger av konsekvenser (kap. 4) var sendt ut med innkallingen til møtet.

Lesja kommune hadde utarbeidet et notat med innspill som Fylkesmannen fikk tilsendt i etterkant av møtet (følger som vedlegg til referatet).

Overordnede innspill/drøftinger/svar:

- Det er vanskelig å forstå/akseptere bruken av biotopvern langs Snøheimvegen. Veggen bør heller ligge i landskapsvernområde eller nasjonalpark (gjelder vernealternativ 2, for tilfellet der Stortinget skulle avgjøre at Snøheimvegen blir liggende). Det ble vist til at det går veier inn andre nasjonalparker og store verneområder i Oppland. Det vil være lettere å legitimere et mindre komplisert vern med færre verneformer og grenser. Fylkesmannen forklarte at Snøheimvegen er lagt i et biotopvernområde fordi det er et mål på nasjonalt nivå å unngå veg i nasjonalpark og fordi det er et spørsmål om landskapsvern er godt nok for å regulere ferdsele på veien.
- Det bør være samme verneform langs hele Snøheimvegen fram til og med Snøheim turisthytte, både av hensyn til brukerinteresser og av hensyn til forvaltningen.
- Et utkast til forvaltningsplan for skytefeltet skal følge med verneplanen på høring, men skal ikke vedtas samtidig med vernet. Det er Fylkesmannen som er ansvarlig for dette utkastet. Forvaltningsplanen for skytefeltet må senere innarbeides i forvaltningsplanen for eksisterende verneområder, som også skal revideres. Denne prosessen vil Dovrefjell nasjonalparkstyre være ansvarlig for. Gjennom verneplanprosessen for skytefeltet vil verneforskriften for hele Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark bli fornyet, men det er ikke tilsvarende krav om at et utkast til forvaltningsplan for hele området skal følge med på høring. For eksisterende verneområde foreligger jo også forvaltningsplanen for verneområdene på Dovrefjell fra 2006.
- Det ble påpekt at skytefeltet har en nøkkelfunksjon for villreinstammen i Snøhetta og at hva vi gjør her, har stor betydning. Verneplanen bør ha med et større temakart for villrein som viser

hele Snøhetta-området. Beskrivelsen av utredningsområdets betydning for villreinen bør spisses ytterligere (kap. 3.1.2).

- Det er et ønske fra begge kommuner at det skal være utviklingsmuligheter for både reiselivet og landbruket i området. Det ble også vist til friluftsmeldingen der regjeringen vil åpne for mer sykling i nasjonalpark. Det ble foreslått å utvide landskapsvernområdet på det sentrale Hjerkinplatået og utvide det "hvite området" rundt Hjerkin.

Andre innspill/drøftinger m.m. i møtet:

- Lesja kommune mener det bør skrives eksplisitt under kap. 3.1.1 (beskrivelse av naturmiljø) at det er anbefalt økt beitetrykk for å ivareta verdifullt artsmangfold som naturbeitemark, semi-naturlig eng, boreal hei.
- Flere kommenterte beskrivelsen av villreinsens bruk av området. Det ble påpekt at trekket som går sørøst for Kolla / ved Kollfoten mot Tverrfjellet og Geitberget og videre mot Vålåsøyhøe også er av stor betydning. Dette trekket bør beskrives mer tydelig under kap. 3.1.2. Økende aktivitet i dette området og etablering av Viewpoint Snøhetta har pressa villreinen lenger inn i fjellet. På den annen side ble det påpekt at Tverrfjellet tidlig ble pekt ut som et bruksområde.
- Det ble vist til tiltak gjennomført av villreinforvaltningen på Hardangervidda for å styre villreinsens bruk av området gjennom jakta.
- Det framkom ønske om at det ble skrevet noe rundt betydningen av klimaendringer for produksjon av lav, med henvisning til GLORIA-prosjektet (NINA).
- Bruken av INON (Inngrepsfrie naturområder i Norge) som indikator ble diskutert. Lesja kommune viser i sitt notat til følgende [nettside hos Miljødirektoratet om INON](#) (aktiv lenke).
- Flere ba om at det skrives noe mer om potensialet for området til beitebruk, både med sau og storfe, dvs. om utviklingsmuligheter, samt at det historiske perspektivet må inn under beskrivelsen av verdien av området for landbruket. Det ble foreslått å ta med vegetasjonskart som viser beitekapasiteten for sau.
- Det ble påpekt at Jora beitelag kjører ut saltstein også om sommeren og går med steinene ut i terrenget.
- Det ble påpekt at reguleringer av organisert ferdsel i området berører nærmest hele kundegrunnlaget for Hjerkin fjellstue. Resultater av møtet med Fylkesmannen i april 2016 om organisert ridning og hundekjøring i området ble etterlyst. Fylkesmannen svarte at dette vil komme i neste runde. I dette møtet gjennomgås konsekvensvurderinger basert på vernealternativene som ble utarbeidet i 2015. Det var enighet om at noe mer nyansert styring i tid og rom, blant annet gjennom et slags årshjul, kan være en vei å gå.
- Det er viktig for bedriftene på Dovrefjell å ha utviklingsmuligheter i framtiden for at nye generasjoner skal se at det kan være interessant å bosette seg og være innovative med tanke på utmarksturisme i området.
- Kartet som viser områder brukt til moskussafarier bør justeres. Enten bør det bare vise områdene innenfor utredningsgrensa, eller ha med tilgrensende områder som brukes i sin helhet. Blant annet gjelder det området lengst øst, der bruken også omfatter arealer videre inn i Stropsljødalen og eksisterende nasjonalpark. Virksomheten har i større grad benyttet området rundt Snøheim sommersesongen 2016, fordi moskusen har stått langt til fjells.
- Det ble avklart at det er to vatn som heter "Fisketjørn", det ene som ligger rett utenfor utredningsområdet mot Stortstyggsånådalen (omtalt i utkastet, "Fisketjønn" jf. kartverkets navnebase), og et annet som ligger mellom Snøheim og Reinheim ("Fisketjønnna" jf. kartverkets navnebase), begge i Dovrefjell-Sunddalsfjella nasjonalpark. Ved sistnevnte er det lagt ut båt.
- Omtalen av dressurtreningsfeltet for fuglehund på Tverrfjellet/Geitberget under 3.2.5 bør forenkles inkl. lage nytt kart.
- I tillegg til det som er beskrevet av strømnnett under 3.2.6, går det en strømkabel fra Viewpoint Snøhetta langs kanten av HFK-sletta og videre fram til Vesllie. Det går også kabel videre til OP-hytta som skal klippes.
- Det ble bedt om at den bruken Heimevernskolen på Dombås har av området mellom Hjerkin og Dombås til vinterøvelser ivaretas gjennom verneplanen. Det ble påpekt at det i hovedsak dreier seg om ferdsel på ski og at denne bruken har vært gjennomgått i forbindelse med tidligere verneplaner. Det ble vist til nærmere omtale i forvaltningsplanen for verneområdene på Dovrefjell. *(Kommentar etter møtet: Øvingsaktiviteten er ikke omtalt i forvaltningsplanen og heller ikke i Kronprinsregentens resolusjon ifm. vernevedtaket i 2002. Fylkesmannen vil følge opp med en dialog med Heimevernskolen og nasjonalparksekretariatet før høring.)*

- Det ble vist til at motorferdsel til uttransport av felt elg og hjort har direkte hjemmel utenfor verneområdene (i motorferdselloven) og bedt om at slik transport kan unntas søknadsplikt i framtidig verneområde. Fylkesmannen informerte om at der dette er søknadspliktig, gis det flerårige tillatelser.
- Kostnader til vedlikehold av veg ble diskutert. Her er det ulike vurderinger. Forsvarsbygg vedlikeholder en minimumsstandard på vegnettet til sin bruk. Dette har i gjennomsnitt over flere år kostet ca. 14 000 kr pr. km. Vedlikeholdskostnadene varierer en del mellom ulike vegstrekninger og fra år til år.
- Et av temaene som utredes heter "Lokal identitet, bruk og framtidig forvaltning". Det ble påpekt at Dovrefjell og Snøhetta har stor betydning for vår identitet også regionalt og nasjonalt. Dette viste også interessen og tilbakemeldingene i forbindelse med åpningen av verneområdene på Dovrefjell.
- Det ble oppklart at kulepunktene under kap. 4.2.4 ikke er foreslåtte bestemmelser i forskriftene, men en utdyping av hvordan enkelte bestemmelser er tenkt praktisert, dvs. et første skritt til utkast til forvaltningsplan (det som er lagt til grunn for KU).
- Lesja kommune ønsker en sammenstilling av konsekvensene for de ulike temaene i en tabell.
- Det ble vist til vurderinger i "Horisont Snøhetta"-rapporten rundt ferdsel mellom Hjerkin og Snøheim for tilfellet der Snøheimvegen fjernes. Bør gjennomgå ifm. avsnitt om dette under kap. 4.3.2.
- Kutt ut det som står om beitebrukere, tilgang til vegnettet fordeler ifm. jakta under innspill til forvaltningsplan (fra KU-rapporten for landbruket).
- Det er viktigere med tilsynsbu i Vesllie uten veg enn dersom veger beholdes.
- Grisungen sameige og Lesja kommune mener at alle vatna i Grisungen må ha samme verneform og at det må være landskapsvernområde. (Bør ikke ha to verneformer på samme vatn.)

Oppfølgingspunkt:

- Fylkesmannen tar sikte på å invitere til et "villreinmøte" før høring, etter ønske fra referansegruppa, på samme måte som vi har invitert til møter om landbruket og reiselivet i området. Dette kommer i tillegg til det allerede varslede møtet med aktørene som driver med ulike typer organisert virksomhet i området.

Sak 3. Drøfting av mulig tiltak på Einøvlingdammen, innledning v/ Harald Snippen, Structor

Harald Snippen, Structor, presenterte utredning om mulig tilbakeføring av Einøvlingdammen som de har utarbeidet på oppdrag fra Fylkesmannen (se vedlagte presentasjon).

Tilbakemeldinger / svar på spørsmål i møtet:

- Uten tilbakeføring vil Statskog ha sikkerhets- og vedlikeholdsansvar for dammen til "evig tid". Sweco har vurdert at E6 og annen viktig infrastruktur ikke er truet ved et dambrudd, men det er potensiale for nokså store terrengskader avhengig av hvordan et eventuelt brudd skjer.
- Mange var skeptiske til tilbakeføring av Einøvlingdammen, basert på at dette blir et nytt inngrep som vil være synlig i lang tid framover, at dammen er eneste kulturminne etter gruvedriften på Hjerkin og at tiltaket innebærer en stor ekstrakostnad. Andre pekte på at dette også vil være å følge opp Stortingsvedtaket fra 1999 om å tilbakeføre skytefeltet til naturlig tilstand og at tiltaket vil være positivt sett i et langsiktig perspektiv.
- Dersom tiltaket skal gjennomføres bør en vurdere å legge noe av overskuddsmassen i ny, eksponert strandsone for å få raskere revegetering, jf. lignende tiltak i Knutshø.

Det ble ikke konkludert i møtet. Fylkesmannen vurderer videre oppfølging.

Sak 4. Orientering om revidert framdriftsplan for siste fase av verneplanprosessen

Line Andersen gikk gjennom ny revidert framdriftsplan for siste fasen av verneplanprosessen. Framdriftsplanen ble revidert i samråd med Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet i mai 2016.

Sak 5. Tema og tidspunkt for befaring høsten 2016

Fylkesmannen hadde i utgangspunktet ingen spesielle behov for befaring med referansegruppa i utredningsområdet. Spørsmålet ble likevel tatt opp fordi denne høsten er siste mulighet for felles befaring før Fylkesmannen skal fullføre verneplanarbeidet og sende sin tilråding om vern til overordnede miljømyndigheter.

Referansegruppa sluttet seg til forslag fra Riise og Fasteraune om å gjennomføre en befaring for å se nærmere på spørsmål rundt Grisungen samt i nærområdet rundt Hjerkin.

Dato for befaring avklares på e-post.

Sak 6. Dato for neste møte

Dato for neste referansegruppemøte og et møte for kontaktutvalget i forkant av dette avklares på e-post.

Sak 7. Eventuelt

Det ble gitt korte orienteringer om øvrige prosesser som berører skytefeltet:

Bengt Fasteraune formidlet at Dovrefjell nasjonalparkstyre ønsker fortgang i prosessen med revisjon av forvaltningsplanen for de eksisterende verneområdene på Dovrefjell, men at dette er et spørsmål om å få tilleggsressurser.

Pål Skovli Henriksen orienterte kort om status for naturrestaureringsprosjektet:

- Fortsatt eksplosivrydding som tidligere
- Utprøving av søketeknologi (med mål om å slippe bruk av fjernstyrte maskiner med tilhørende kostnader ifm. tilbakeføring av veger og andre inngrep)
- Har søkt Oppdal, Lesja og Dovre kommuner om tillatelse til å tilbakeføre veger (forholder seg til at de har et oppdrag som skal gjennomføres innen utgangen av 2020)
- Gjennomfører arbeid i høst med bl.a. tilbakeføring av grøft rundt HFK-sletta, samt fjerner noen gjenværende bygninger
- Samordningsmøtet planlegges gjennomført i nov./des., med bl.a. nærmere gjennomgang av restrisiko

---

Vedlegg til referatet:

1. Presentasjon med lysbilder vist under sak 1 og sak 4 (Fylkesmannen).
2. Presentasjon – utredning om tilbakeføring av Einøvlingsdammen, sak 3 (Structor)
3. Skriftlig innspill fra Lesja kommune til sak 2.